

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: J. L., zastoupen JUDr. Leošem Brantálem, LL.M., advokátem se sídlem 28. října 1727/108, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské náměstí 471/1, Praha 1, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 15. 5. 2024, č. j. 65 A 3/2023-34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 4 114 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce, JUDr. Leoše Brantála, LL.M., advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor sportu, kultury a památkové péče, shledal žalobce rozhodnutím ze dne 3. 6. 2022, č. j. KUOK 50069/2022, vinným ze spáchání přestupku podle § 39 odst. 2 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v relevantním znění (dále jen „zákon o státní památkové péči“), kterého se měl z nedbalosti dopustit tím, že prováděl pomocí detektoru kovu dne 15. 1. 2022 v době minimálně od 10:25 do 10:45 hod. v rozporu s § 21 odst. 2 zákona o státní památkové péči (tj. bez povolení) archeologický výzkum v lokalitě Zadní dlátka, v k. ú. Němčice nad Hanou, na území kulturní památky Archeologická lokalita Kratiny.

[2] Za spáchání uvedeného přestupku uložil správní orgán I. stupně žalobci dle § 39 odst. 5 písm. b) zákona o státní památkové péči pokutu ve výši 2 000 Kč, dle § 35 písm. d) a § 48 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,

v relevantním znění (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), propadnutí detektoru kovu se sluchátky a dle § 95 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky náhradu nákladů řízení o přestupku ve výši 1 000 Kč.

[3] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 16. 12. 2022, č. j. MK 70158/2022 OPP, zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[4] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci, který ji shora uvedeným rozsudkem ze dne 15. 5. 2024, č. j. 65 A 3/2023-34, shledal důvodnou, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[5] Krajský soud v první řadě shledal důvodnou námitku nepřezkoumatelnosti závěru správních orgánů o zavinění žalobce ve formě nevědomé nedbalosti, neboť zjistil, že jakékoliv odůvodnění uvedeného závěru neobsahuje ani rozhodnutí správního orgánu I. stupně, ani rozhodnutí žalovaného. Správní orgán I. stupně se omezil na opis definice nevědomé nedbalosti, tedy, že *„vyhodnotil jednání obviněného jako nedbalost nevědomou, neboť obviněný nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl“*, aniž by byl jedinou větou odůvodnil, z jakých skutečností dovozuje, že žalobce vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl o porušení či ohrožení zákonem chráněného zájmu. Ani žalovaný se touto otázkou i přes výslovnou odvolací námitku nijak nezabýval.

[6] Krajský soud dodal, že odpovědnost fyzické osoby za přestupek je v souladu s § 15 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky koncipována jako odpovědnost subjektivní, tzn. že k jejímu naplnění zákon vyžaduje zavinění. V takovém případě je nezbytné trvat na tom, aby v rámci odůvodnění naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty přestupku byl jakožto jeden z nich (subjektivní stránka) řádně odůvodněn i znak zavinění. V rámci takového řádného odůvodnění pak nestačí pouhý opis definice toho kterého znaku, nýbrž je nutné pod jednotlivé právní pojmy subsumovat relevantní skutkové okolnosti projednávaného případu.

[7] Z definice nevědomé nedbalosti dle § 15 odst. 3 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky podle krajského soudu vyplývá, že pro naplnění zavinění formou nevědomé nedbalosti musí být naplněny současně oba znaky, tedy to, že pachatel přestupku nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, i to, že pachatel o tom vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl. V rámci naplnění tohoto druhého znaku nevědomé nedbalosti se tedy podle krajského soudu vychází z možnosti znalosti, která se zkoumá na základě objektivních okolností spojených se skutkem a subjektivních dispozic konkrétního pachatele. Zákon zakládá odpovědnost za přestupky spáchané z nevědomé nedbalosti na možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. Kritériem nedbalosti v obou jejích formách je zachovávaní potřebné míry opatrnosti pachatelem. Míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídaní způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. Co se týče objektivní míry potřebné opatrnosti, krajský soud připomněl, že ta se žádá zpravidla od každého ve stejné míře. Jestliže není objektivní kritérium upraveno zvláštními právními nebo bezpečnostními předpisy či uznávanými pravidly, je nutné vyžadovat takovou opatrnost, jaká je přiměřená okolnostem a situaci,

pokračování

kterou pachatel svým jednáním sám vyvolal. Jedná-li se o běžnou situaci, vychází se zpravidla z obecně uznávaných zásad rozumného člověka. Zpravidla tu postačí dodržet stanovenou nebo ve společnosti uznávanou míru potřebné opatrnosti. Krajský soud uzavřel, že oba správní orgány pochybily, jelikož znak zavinění, jakožto jeden z nezbytných předpokladů pro závěr o odpovědnosti žalobce za dotčený přestupek, nikterak neodůvodnily.

[8] Pokud jde o žalobní námitku, že vyhledávání pomocí detektoru kovu nelze bez dalšího hodnotit jako provádění archeologického výzkumu a že tedy v dané věci nebylo prokázáno naplnění ani objektivní stránky skutkové podstaty přestupku podle § 39 odst. 2 písm. g) zákona o památkové péči (podle něhož se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že provádí v rozporu s § 21 odst. 2 tohoto zákona archeologický výzkum nebo provádí archeologický výzkum, přestože není osobou oprávněnou k výzkumům podle § 21a odst. 2 daného zákona, nebo postupuje v rozporu se zákazem podle § 35 odst. 4 nebo § 39 odst. 4 zákona o státní památkové péči), krajský soud připomněl, že žalobce není osobou oprávněnou k provádění archeologických výzkumů ve smyslu § 21a odst. 2 zákona o státní památkové péči a k provedení archeologického výzkumu mu ani nebylo uděleno povolení ve smyslu § 21 odst. 2 téhož zákona. Za stěžejní otázku pro posouzení věci tedy krajský soud považoval, zda jeho činnost spočívající v hledání na poli v dotčené archeologické lokalitě za pomoci detektoru kovu lze kvalifikovat jako provádění archeologického výzkumu.

[9] Vzhledem k tomu, že výraz „archeologický výzkum“ není v žádném právním předpise definován a jedná se tak podle krajského soudu o neurčitý právní pojem, krajský soud dovodil s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu, že v takovém případě je nutné se řídit významem slov v běžném jazyce. Správní orgán I. stupně podle krajského soudu přitom správně vycházel z definice záchranného archeologického průzkumu Ústavu archeologické památkové péče. Jakkoliv se jedná o definici záchranného archeologického výzkumu, přívlastek „záchranný“ znamená pouze to, že takový archeologický výzkum se provádí za situace, kdy určité území s výskytem archeologických nálezů je ohroženo či narušeno. Ve zbytku je podle krajského soudu uvedená definice plně použitelná i pro pojem „prostého“ archeologického výzkumu, neboť popisuje činnosti, ze kterých se takový výzkum skládá (terénní práce, dokumentace, geodetické zaměření, ošetření atd.). Správní orgán I. stupně vyložil, že archeologický výzkum může být prováděn různými technikami, mezi které podle krajského soudu správně zařadil právě i výzkum pomocí detektoru kovu. Krajský soud měl totiž zato, že imanentní součástí jakéhokoli procesu hledání je záměr najít. Za situace, kdy archeologickým nálezem může být s ohledem na § 23 odst. 1 zákona o památkové péči v podstatě jakýkoliv předmět lidské činnosti, je podle krajského soudu zcela bezpředmětná argumentace žalobce tím, že nebylo prokázáno, že by cíleně hledal archeologické předměty. Podle krajského soudu nelze rovněž opomenout skutečnost, že se žalobce v době provádění posuzované činnosti nacházel na cizím pozemku, přičemž jedinou legální činností osoby používající v terénu detektor kovu může podle názoru krajského soudu být v podstatě jediné hledání vlastní ztracené kovové věci.

[10] Krajský soud zdůraznil, že archeologická činnost je činností vysoce odbornou. Při neodborně prováděné prospekci s detektory kovu hrozí, že archeologické nálezy, jejich kulturně historická hodnota a souvislosti s nimi spojené nebudou vědecky rozpoznány a dojde k jejich poškození nebo zničení. Pro moderní archeologii nejsou jednotlivé předměty vytržené z nálezového kontextu a bez odpovídající dokumentace vědecky přínosné. Jejich

nekontrolovaným vyzvednutím z terénu může dojít i ke ztrátě důležitých doprovodných informací (poloha, hloubka uložení, orientace, stopy obalu, přehlédnuté další části nálezu) nebo odhození jeho na pohled neatraktivních součástí. Uvedené úvahy pak podle krajského soudu plně korespondují s vymezením skutkové podstaty daného přestupku, která postihuje činnost samotnou (provádění výzkumu), nikoliv až dosažení výsledku takové činnosti (nález archeologického předmětu a manipulace s ním). Krajský soud tedy souhlasil s žalovaným, že jednotlivé skutečnosti spočívající v tom, zda měl žalobce detektor zapnutý či zprovozněný, zda s ním uměl pracovat, zda měl v úmyslu na poli hledat výlučně archeologické artefakty, zda případné hledání bylo cílené (zaměřené na vyhledávání konkrétních věcí) a vedené předchozím úmyslem, zda žalobce skutečně nějaký archeologický artefakt našel, zda takto nalezený artefakt měl v úmyslu vykopat, resp. získat do svého vlastnictví, nebo jej ponechat na místě či zda měl u sebe nástroje či nářadí k uskutečnění záměru, nebyly pro naplnění dané skutkové podstaty rozhodné. Krajský soud tak měl ve shodě se správními orgány za to, že objektivní stránka daného přestupku byla naplněna.

[11] Krajský soud dále shledal dostatečně odůvodněnou pokutu ve výši 2 000 Kč, jež byla uložena při samé dolní hranici zákonného rozpětí (do 4 mil. Kč), totéž však podle krajského soudu neplatí pro uložení správní trest propadnutí věci. Krajský soud v této souvislosti odkázal na § 48 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky, podle něhož propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku; vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží. Krajský soud dále konstatoval, že správní orgány uložení tohoto trestu odůvodnily pouze tím, že jde o obvyklý postup u daného typu přestupku, jehož cílem je ztížení možného opakování sankcionované činnosti, a jedná se o účinnější způsob, než by bylo uložení vyšší pokuty. Žalovaný navíc odkázal na jiné rozhodnutí, v němž správní orgán I. stupně trest propadnutí věci uložil. Obvyklost ukládání určitého trestu však podle krajského soudu nemůže sloužit jako nosný argument při odůvodnění jeho uložení, neboť ukládání správních trestů je individualizovanou činností. Jak krajský soud zdůraznil, vždy musí být přihlédnuto ke konkrétním okolnostem každého projednávaného případu a trest může být uložen až po jejich individuálním vyhodnocení, je-li ve vztahu k okolnostem shledán vhodným a přiměřeným. Odůvodnění trestu propadnutí věci v daném případě se však podle krajského soudu žádnými individuálními okolnostmi nezabývá.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[12] Žalovaný (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Nesouhlasí se závěrem krajského soudu o nepřezkoumatelnosti jeho rozhodnutí. Ztotožnil se totiž se závěry správního orgánu I. stupně, neboť bylo dostatečně zřejmé, jakým způsobem a z jakých důvodů správní orgán I. stupně takto rozhodl, a stěžovatel považoval tento postup za správný. Stěžovatel sice neodpověděl detailně na každou žalobcovu dílčí námitku, vyprávěl se však s obsahem a smyslem žalobcovy argumentace a odůvodnil své závěry. Odkazem na vypořádání shodných námitek správním orgánem I. stupně se s odvolacími námitkami *de facto* vypořádal.

[13] Stěžovatel má dále za to, že dostatečně odůvodnil závěr o formě zavinění žalobce, a to opět vyjádřením souhlasu se závěry správního orgánu I. stupně, které v kasační stížnosti cituje: „*Jelikož se obviněný dopustil jednání jako fyzická osoba, je nedílnou součástí posuzování odpovědnosti obviněného za spáchaný přestupek rovněž otázka jeho zavinění. Podle ustanovení*

pokračování

§ 15 odst. 1 zákona o přestupcích k odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. V daném případě není zákonem forma zavinění výslovně stanovena, proto stačí zavinění z nedbalosti. Při posouzení způsobu zavinění prvoinstanční orgán vycházel z vyjádření obviněného do úředního záznamu dne 15. 1. 2022, kdy obviněný uvedl: „Nikde jsem neviděl žádnou zákazovou značku, proto jsem nevěděl o tom, že na tomto místě je zakázáno se pohybovat s detektorem. To, že tato lokalita je archeologické naleziště, jsem nevěděl, protože nejsem místní. Dále uvádím, že když mě policie vyzvala, abych svého jednání zanechal, tak jsem tuto výzvu uposlechl a plně jsem s hlídkou PČR spolupracoval a dobrovolně jsem jí vydal i moji hledačku kovu.“

[14] Stěžovatel dále považuje rozsudek krajského soudu za vnitřně rozporný, neboť na jedné straně „zrušuje napadené rozhodnutí z důvodu, že žalovaný odvolací orgán nepřidal k odůvodnění zavinění stručnou větu o posouzení míry opatrnosti a naznačuje, že takové posouzení by mohlo vést až k vyvinění žalobce“, avšak na druhé straně připouští, že žalobce prováděl nelegálně archeologický výzkum, přičemž výše shrnutá úvaha krajského soudu, podle níž imanentní součástí jakéhokoli procesu hledání je i záměr najít a archeologickým nálezem může být v podstatě jakýkoliv předmět lidské činnosti, dle stěžovatele svědčí o tom, že správní orgány dostatečně prokázaly zavinění ve formě „nepřímého úmyslu“ (pozn. NSS: stěžovatel má pravděpodobně na mysli nevědomou nedbalost). Krajský soud touto úvahou podle stěžovatele popírá zásadu *ignorantia legis neminem excusat*.

[15] Stěžovatel je přesvědčen, že správní orgán I. stupně dostatečně odůvodnil rovněž uložení trestu propadnutí detektoru kovu. Řádně totiž doložil naplnění skutkové podstaty přestupku, objasnil závažnost jeho následku, dostatečně popsal polehčující a přitěžující okolnosti a další skutečnosti, které mají vliv na uložení správních trestů v tomto konkrétním případě, čímž zhodnotil jak důvody pro uložení pokuty, tak i důvody pro uložení trestu propadnutí věci. Stěžovatel proto považuje svou argumentaci rozhodovací praxí v obdobných případech za způsobitou k vypořádání žalobcovy námitky, neboť správní orgán I. stupně se přestupkem individuálním způsobem zabýval a své úvahy zahrnul do odůvodnění svého rozhodnutí.

[16] Stěžovatel uzavírá, že správní orgány obou stupňů rozhodly v souladu s relevantní judikaturou, kterou představuje rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 12. 5. 2014, č. j. 76 A 35/2012-51 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz), jímž krajský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí stěžovatele ze dne 25. 7. 2012, č. j. MK 50113/2012 OPP, v obdobné věci. Stěžovatel je přesvědčen, že hodnotící závěry a argumenty krajského soudu uvedené ve zmiňovaném rozsudku jsou plně aplikovatelné i na projednávanou věc, proto nevidí důvod, proč by v ní měl krajský soud rozhodnout odlišně.

[17] Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[18] Žalobce považuje rozsudek krajského soudu ze skutkového i právního hlediska za správný. Kasační stížnost podle žalobce směřuje jen proti důvodům rozhodnutí, a proto je dle § 104 odst. 2 s. ř. s. nepřipustná. Pokud Nejvyšší správní soud přesto shledá kasační stížnost přípustnou, žalobce navrhuje její zamítnutí pro nedůvodnost. S odkazem na úřední záznam Policie ČR o podání vysvětlení žalobcem dne 15. 1. 2022 žalobce uvádí, že nevěděl,

že je na daném místě zakázáno se pohybovat s detektorem kovu ani že se nacházel na archeologickém nalezišti, neboť není místní. Vzhledem ke svým poměrům (nemá vzdělání v archeologii ani v historiografii) a vzhledem k okolnostem (na místě spáchání přestupku nebylo žádné upozornění na skutečnost, že se jedná o archeologické naleziště), nemohl vědět, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem. Správní orgány nicméně závěr o jeho odpovědnosti za přestupek (tj. naplnění subjektivní stránky přestupku – zavinění ve formě nevědomé nedbalosti) nijak neodůvodnily.

[19] Námitka stěžovatele, že krajský soud popřel zásadu *ignorantia legis neminem excusat*, není podle žalobce přiléhavá. Žádný právní předpis totiž nespecifikuje jednotlivá archeologická naleziště, resp. území s archeologickými nálezy. Určení dané lokality jako území s archeologickými nálezy vzniká teprve na základě prohlášení Ministerstva kultury, tedy nikoli právním předpisem.

[20] Žalobce má za to, že uložený trest propadnutí detektoru kovu je zjevně disproporční. Odkaz stěžovatele v kasační stížnosti na rozhodnutí správního orgánu I. stupně, z něhož nikde nevyplývá, jaká byla hodnota detektoru kovu a zda se tak jednalo o trest přiměřený, nemůže obstát.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[21] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek krajského soudu vzešel (§ 102 s. ř. s.), a jedná za něj pověřený zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud konstatuje, že kasační stížnost nemíří pouze proti důvodům rozsudku krajského soudu, jak argumentuje žalobce ve svém vyjádření, ale proti jeho výrokům, není proto nepřijatelná dle § 104 odst. 2 s. ř. s. Dále soud přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadený rozsudek krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[22] Nejvyšší správní soud úvodem připomíná, že rozhodnutí správních orgánů tvoří pro účely přezkumu ve správním soudnictví jeden celek (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56, publ. pod č. 534/2005 Sb. NSS, srov. také např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2023, č. j. 10 As 45/2023-46, a ze dne 17. 5. 2024, č. j. 7 As 18/2024-68). Stěžovateli lze proto přisvědčit, že pokud by se správní orgán I. stupně již ve svém rozhodnutí dostatečně vypořádal mj. s otázkou zavinění žalobce jakož i s přiměřeností trestu propadnutí věci a pokud by žalobce v odvolání k těmto otázkám neuplatnil žádné nové argumenty, bylo by přijatelné, aby stěžovatel ve svém rozhodnutí pouze odkázal na závěry prvostupňového rozhodnutí. O takový případ se však v posuzované věci nejedná.

[23] Správní orgán I. stupně se v otázce zavinění žalobce omezil pouze na výčet obecných východisek, citaci části podaného vysvětlení žalobce a konstatování, že „[p]okud jde o formu

pokračování

zavinění, správní orgán vyhodnotil jednání obviněného jako nedbalost nevědomou, neboť obviněný nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl“. Z citované části podaného vysvětlení žalobce nijak nevyplývá, proč by vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům žalobce ve smyslu § 15 odst. 3 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky vědět měl a mohl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem. Krajský soud proto správně uvádí, že v odůvodnění rozhodnutí absentuje subsumpce relevantních skutkových okolností pod jednotlivé pojmy uvedené v § 15 odst. 3 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky.

[24] To nenapravil ani stěžovatel, ačkoliv navíc žalobce na straně 5 svého odvolání explicitně namítal, že v jeho případě nebyla naplněna subjektivní stránka přestupku. Jediné, co by se v rozhodnutí stěžovatele dalo považovat za vypořádání se s touto námitkou, je odstavec na straně 10: *„K bodům uvedeným v odvolání pod písmeny a) až f) odvolací orgán uvádí, že pro naplnění skutkové podstaty přestupku dle ust. § 39 odst. 2 písm. g) zákona o státní památkové péči, je nerozhodné, zda odvolatel uměl s detektorem kovu pracovat, zda měl v úmyslu hledat výlučně archeologické nálezy, zda něco našel a zda nález měl v úmyslu vykopat nebo ponechat na místě, zda měl u sebe nástroje a zda věděl, že je na území kulturní památky*.“ To ovšem nelze v žádném případě považovat za dostatečné vypořádání zmiňované odvolací námitky, tím méně pak za odstranění uvedeného deficitu odůvodnění správního orgánu I. stupně.

[25] Krajský soud proto postupoval správně, když považoval uvedenou vadu nepřezkoumatelnosti za jeden z důvodů pro zrušení rozhodnutí stěžovatele a zároveň naznačil, jaké skutečnosti by správní orgány musely v souladu s § 15 odst. 3 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky posoudit a prokázat (včetně míry opatrnosti, kterou by bylo možné od žalobce v daném případě požadovat; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2012, č. j. 1 As 150/2012-33, a také např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2023, č. j. 8 Tdo 603/2023-528, body 28 a 29), aby mohly dospět k závěru o existenci zavinění ve formě nevědomé nedbalosti. Nejvyšší správní soud proto upozorňuje stěžovatele, že jsou správní orgány povinny se v dalším řízení rovněž otázkou zavinění důkladně zabývat a svůj závěr řádně a přezkoumatelně odůvodnit.

[26] Pokud jde o námitku vnitřní rozpornosti napadeného rozsudku, Nejvyšší správní soud znovu zdůrazňuje, že krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele jako nepřezkoumatelné (mimo jiné) z důvodu nedostatečného (či spíše zcela absentujícího) odůvodnění naplnění subjektivní stránky přestupku (zavinění). V bodě 32 odůvodnění rozsudku, z něhož stěžovatel dovozuje jeho vnitřní rozpornost, se pak již krajský soud zabýval objektivní stránkou přestupku. Krajský soud se přitom nedopustil žádného porušení zásady *ignorantia legis neminem excusat* (kterou by bylo navíc v přestupkovém řízení nutné aplikovat pouze s ohledem na důsledky právního omylu, jak jsou stanoveny v § 17 zákona o odpovědnosti za přestupky). Ve svém rozsudku krajský soud nijak nepředjímá, zda je žalobcovo případné protiprávní jednání zaviněné, či nikoliv ani o jakou formu zavinění se případně jedná. Krajský soud pouze dospěl ke správnému závěru, že v rozhodnutích správních orgánů nebyl dostatečně odůvodněn závěr o naplnění subjektivní stránky přestupku.

[27] Pokud se ovšem stěžovatel v souvislosti s námitkou rozpornosti napadeného rozsudku zároveň dovolává právě závěrů krajského soudu o naplnění objektivní stránky

přestupku, tedy o protiprávním jednání žalobce naplňujícím danou skutkovou podstatu přestupku, musí Nejvyšší správní soud výše uvedené závěry krajského soudu (a koneckonců i správních orgánů) k této otázce korigovat. Nejvyšší správní soud nesouhlasí s tím, že je možné každý pohyb s detektorem kovu na území s archeologickými nálezy bez dalšího považovat za provádění archeologického výzkumu. Závěr krajského soudu, že „*jedinou legální činností osoby používající v terénu detektor kovů může být v podstatě jediné hledání vlastní ztracené kovové věci*“, je příliš zjednodušující. Legálně lze s detektorem kovu provádět více činností (srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 17. 7. 2024, č. j. 52 A 50/2023-60), například hledat cizí ztracené věci za účelem jejich následného navrácení původnímu majiteli, navíc ani případná protiprávnost použití detektoru kovu ještě nutně neznamená, že byly naplněny znaky skutkové podstaty nyní posuzovaného přestupku.

[28] Pod pojem provádění archeologického výzkumu ve smyslu § 21 odst. 2 a § 39 odst. 2 písm. g) zákona o státní památkové péči nelze bez dalšího podřadit jakýkoliv pohyb s detektorem kovu po území s archeologickými nálezy. Takový výklad by byl příliš extenzivní. Skutečnost, že se žalobce pohyboval s detektorem kovu na území s archeologickými nálezy, jistě nasvědčuje tomu, že žalobce mohl v dané lokalitě provádět nepovolený archeologický výzkum, bez dalších skutkových zjištění však nelze takový závěr postavit najisto. Nejvyšší správní soud proto nesouhlasí s krajským soudem, že by dosud zjištěný skutkový stav a jeho zhodnocení správními orgány postačovaly alespoň k závěru o naplnění objektivní stránky přestupku dle § 39 odst. 2 písm. g) zákona o státní památkové péči.

[29] Nejvyšší správní soud tímto konstatováním nepředjímá, zda žalobce archeologický výzkum prováděl, či nikoliv. Upozorňuje pouze, že je třeba se i této otázce věnovat podrobněji, než správní orgány doposud učinily, a že je nutné i vzhledem k neurčitosti právní úpravy (kdy zákon postihuje jednání vymezené pojmem, jehož definici neposkytuje) závěr o této otázce na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu pečlivě zdůvodnit.

[30] Argumentuje-li stěžovatel podobností projednávané věci s věcí, kterou rozhodl krajský soud rozsudkem ze dne 12. 5. 2014, č. j. 76 A 35/2012-51, je třeba poukázat na podstatné skutkové odlišnosti mezi nimi. Obvinění v uvedené věci měli u sebe rovněž krumpáče, nikoliv pouze detektory kovu. Dle úředního záznamu policie ze dne 14. 12. 2012 zasahující policisté viděli „*dva muže, kteří mají na hlavě odposlechová zařízení (sluchátka) propojené s detektorem, oba muži prováděli pohyby zprava doleva v půlkruhu před sebou, tento pohyb vykonávali opakovaně do doby, než zpozorovali přítomnost hlídky na účelové komunikaci*“. Obvinění dále dle téhož úředního záznamu uvedli „*že se na tuto lokalitu vypravili, aby zjistili, zda se zde nachází ještě nějaké archeologické nálezy a jaké množství*“ a že o „*dané lokalitě [...] hovořili se zaujetím*“. Dle úředního záznamu o provedení šetření sepsaném policií dne 6. 1. 2012 obvinění uvedli, že „*Zadní dlátka znají z časopisu a z internetu*“, že věděli o tom, „*že se na tom poli, kde hledali, prováděl archeologický výzkum*“, a že „*chtěli zjistit, co po hledacích naleznou, co tu zbylo*“.

[31] Dle protokolu o ústním jednání konaném dne 8. 2. 2012 pak obvinění před správním orgánem vypověděli následující: „*Dávno z literatury víme, že se na katastru N., pomocí detektoru kovů podařilo lokalizovat a následně prozkoumat výrobní centrum. Domluvili jsme se, že oblast navštívíme a pokusíme se centrum zaměřit. Po dohodě s vedoucím výzkumu jsme používali detektory pro jejich potřeby ... Doufali jsme, že by se podobná příležitost mohla*

pokračování

poskytnout i zde. Proto jsme přijeli v pracovní den, proto jsme dorazili v pracovní době ... vybalili jsme a složili detektory, a aniž byly v provozu, vydali jsme se směrem k horizontu. Tam jsme chtěli nám neznámou krajinu obhlédnout, zorientovat se. Archeologie je naším celoživotním koníčkem, proto jsme šli velmi pomalým krokem a pozorovali půdu, zda neuvidíme střepy, nebo jiné doklady osídlení. Občas jsme se sehnuli, abychom se přesvědčili, zda to, co vidíme, je skutečně střep. Nic jsme neviděli, do půdy jsme nezasahovali.“

[32] Skutková zjištění tak byla ve věci rozhodnuté krajským soudem rozsudkem ze dne 12. 5. 2014, č. j. 76 A 35/2012-51, podstatně rozsáhlejší, než je tomu v projednávané věci, kde kusé vyjádření žalobce, jež je obsahem úředního záznamu policie o podání vysvětlení, jen stěží může být samostatným a dostačujícím důkazem ve smyslu § 51 odst. 1 správního řádu o naplnění objektivní i subjektivní stránky daného přestupku. Správní orgán I. stupně sice provedl ve věci dne 3. 5. 2022 ústní jednání, na němž položil žalobci několik málo doplňujících dotazů, z protokolu o tomto jednání však není zřejmé, že by šlo o řádný výslech obviněného ve smyslu § 82 odst. 1 a 2 zákona o odpovědnosti za přestupky. Ani k výsledku potenciálních svědků, archeologických pracovníků I. Č. a M. P., kteří dle úředního záznamu policie žalobce na daném místě s detektorem kovu viděli a tuto skutečnost policejnímu orgánu oznámili, správní orgán I. stupně nepřistoupil. Má-li tedy stěžovatel za to, že „*hodnotící závěry a argumenty soudu uvedené v citovaném rozsudku jsou z povahy věci plně aplikovatelné i na nyní řešený případ*“, je jeho přesvědčení mylné.

[33] Nejvyšší správní soud připomíná, že aby mohl správní orgán učinit závěr o spáchání přestupku, musí nade vší rozumnou pochybnost prokázat, že jednání obviněného lze podřadit pod skutkovou podstatu vymezenou v zákoně a že jsou naplněny veškeré znaky skutkové podstaty přestupku (subjekt, subjektivní stránka, objekt, objektivní stránka). Nejsou-li tyto skutečnosti prokázány, není dle zásady *in dubio pro reo* správní orgán oprávněn závěr o spáchání přestupku učinit (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2015, č. j. 4 As 206/2015-39, a ze dne 24. 5. 2006, č. j. 2 As 46/2005-55).

[34] Pokud jde o závěr krajského soudu o nedostatečnosti odůvodnění uložení trestu propadnutí věci – detektoru kovu, lze krajskému soudu přisvědčit, že se správní orgány otázkou, zda hodnota detektoru kovu není ve smyslu § 48 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky v nápadném nepoměru k povaze přestupku, vůbec nezabývaly. Je přitom zřejmé, že uložení trestu propadnutí věci v hodnotě několika desítek tisíc korun může být citelným zásahem do majetkové sféry obviněného a nelze tedy ani předem vyloučit, že by mohlo být v nápadném nepoměru k povaze daného přestupku. Tento deficit může jen stěží nahradit konstatování správních orgánů obou stupňů, že je uložení trestu propadnutí detektoru kovu u tohoto typu přestupku obvyklé, či poukaz stěžovatele na jiný případ, kdy k uložení tohoto správního trestu také došlo. Rozhodnutí správních orgánů proto nejsou ani v otázce uložení trestu propadnutí věci dostatečně odůvodněna.

IV.

Závěr a náklady řízení

[35] Jak uvedl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007-75, publ. pod č. 1865/2009 Sb. NSS, „*[z]ruší-li správně krajský soud rozhodnutí správního orgánu, ale výrok rozsudku stojí na nesprávných důvodech, Nejvyšší správní soud v kasačním řízení rozsudek krajského soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Obstojí-li však důvody v podstatné míře, Nejvyšší správní soud kasační*

stížnost zamítne a nesprávné důvody nahradí svými. Pro správní orgán je pak závazný právní názor krajského soudu korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu.“. Ačkoliv Nejvyšší správní soud závěry krajského soudu v nyní posuzované věci zčásti korigoval, je možné konstatovat, že samotné důvody pro zrušení žalobou napadeného rozhodnutí krajským soudem obstály. S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[36] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, náleží mu tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložil. V řízení před Nejvyšším správním soudem byl žalobce zastoupen advokátem JUDr. Leošem Brantálem, LL.M., náleží mu tedy náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením. Pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

[37] Podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024, činila sazba odměny za jeden úkon právní služby v této věci 3 100 Kč. Zástupce žalobce učinil v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (vyjádření ke kasační stížnosti). Za tento úkon náleží rovněž náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024) a částka odpovídající DPH 21 %. Celkem je tedy stěžovatel povinen žalobci uhradit na náhradě nákladů řízení částku 4 114 Kč, k čemuž mu Nejvyšší správní soud stanovil přiměřenou lhůtu.

[38] Naopak náhradu odměny a hotových výdajů advokáta za úkon právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu, kterou žalobce v podání ze dne 17. 6. 2024 rovněž požadoval, mu nemohl Nejvyšší správní soud přiznat, neboť zmiňovaný advokát zastupoval žalobce již v řízení před krajským soudem, který napadeným rozsudkem žalobci náhradu nákladů spojených i se zmiňovaným úkonem právní služby již přiznal.

[39] Nejvyšší správní soud postupoval při vyčíslení náhrady nákladů řízení žalobce podle advokátního tarifu ve znění účinném do 31. 12. 2024. Od 1. 1. 2025 sice nabyla účinnosti vyhláška č. 258/2024 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, nicméně dle čl. II. vyhlášky č. 258/2024 Sb. platí, že za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky přísluší advokátovi odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. května 2025

pokračování

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu